

سومین کارگاه علمی جاودانگی دین و شریعت از سلسله کارگاه‌های دانش افزایی قطب علمی فلسفه دین با مشارکت جامعه‌المصطفی‌ العالمیه برگزار خواهد شد. در این کارگاه علمی سیدمحمدعلی داعی نژاد و محمدمهدی گرجیان سخنرانی خواهند داشت. این کارگاه علمی فردا از ساعت ۱۰ تا ۱۲ صبح با حضور استادان حوزه و دانشگاه، دانشجویان و دانش‌پژوهان در سالن شهید عارف حسینی مدرسه عالی امام خمینی (ره) برپا می‌شود. نشانی این مدرسه قم، نبش میدان جهاد و حضور علاقه‌مندان در این کارگاه باامانع است.

هفتمین جشنواره بین‌المللی فارابی یازدهم بهمن ماه با معرفی و تقدیر برترین‌ها در حوزه‌هایی همچون پیشگسوت علوم انسانی ایران و مفاخر پژوه و برجسته برگزار می‌شود. جشنواره بین‌المللی فارابی در دو سطح «جوان» و «بزرگسال» با دریافت، بررسی و انتخاب آثار برگزیدگان در دو بخش داخلی و خارجی برگزار می‌شود.

کتاب «اخلاق پروتستانی و روح سرمایه‌داری» نوشته ماکس وبر به ترجمه عبدالکریم رشیدیان سه‌شنبه هفتم بهمن ماه در انجمن ایرانی و مطالعات فرهنگی نقد و بررسی می‌شود. در این نشست رضا صمیم، استاد دانشگاه و هم‌راه شهیدیان مترجم کتاب حضور خواهند داشت. این نشست در محل این انجمن واقع در دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران به نشانی بزرگراه جلال آل‌احمد، پل گیشا جنب دانشگاه تربیت مدرس برگزار خواهد شد.

کرسی‌های نظریه‌پردازی نقد و مناظره

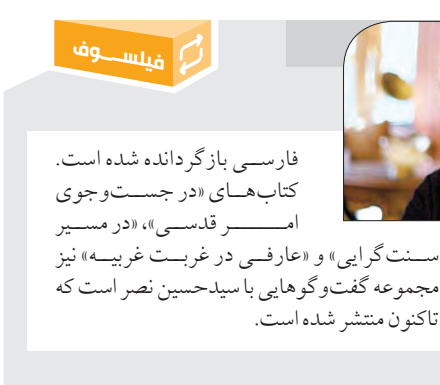
همایش ملی «کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره» ۱۶ بهمن به همت دبیرخانه هیات حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره با همکاری دانشگاه شهید بهشتی برگزار می‌شود. این همایش با اهدافی چون بررسی چالش‌ها و راهکارهای حمایت از گسترش کرسی‌ها در حوزه علوم انسانی، معارف دینی و هنر و آشنایی با فعالیت‌های هیات حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره برگزار می‌شود. در این همایش از ۲۰ نفر از استادان مولف موفق دارای کرسی نظریه‌پردازی، نوآوری و نقد قدرانی به عمل خواهد آمد.

جدید را هم محصول تفکر مادی دانسته و آن علم را هم با تفکر مادی و معنوی ناسازگار می‌دانند. اما در این بین عده‌ای هم به این موضوع اعتقاد ندارند و ارتباطی میان این دو قائل نیستند. چراکه می‌توان علم جدید را داشت و همراه آن از تفکر دینی و معنوی خود پیروی کرد. مواجیه‌ای که باغرب شد در جهان اسلام متفاوت بود. زیرا عده‌ای مجذوب غرب شدند. گویی که اگر ما تمدن و علم جدید را می‌پذیریم باید فرهنگ و متافیزیک غرب را هم بپذیریم و عده‌ای نیز شدیداً با هر چیز که رنگ غربی داشت، به ستیز برخاستند. اما جمعی هم رویکرد میانه را انتخاب کردند که در حضور اسلامی خودمان بیشتر این تفکر غالب بود، یعنی تفکر اعتدال. بزرگان انقلاب کل تفکر غرب را نادیده نگرفتند بلکه توصیه کردند که دانشمندان ما هم از علم جدید بهره بگیرند.

لژوم آشنایی با فلسفه اسلامی دوران معاصر در ایران کنونی را چه می‌دانید؟ به اقتضای زمان تغییراتی در علم فلسفه اسلامی رخ داد و از زمانی که فلسفه معاصر اسلامی ایران با جهان غرب آشنا شد، تأثیراتی از غرب وارد فلسفه اسلامی شد. یعنی فلسفه اسلامی نشأت گرفته از تفکر ملاصدرا و فارغ از غرب تبیین شده بود که شامل یکسری از تغییرات شد و کسانی مانند مرحوم شهید مطهری و سیدمحمد صدر در عراق فلاسفه اسلامی‌ای بودند که از تغییرات دنیای معاصر و جهان‌بی‌خبر نبودند و از برخی از این تفکرات پیروی می‌کردند. بنابراین عامل مهم مواجهه با فرهنگ غرب و فلسفه غرب باعث شد فلسفه اسلامی معاصر در جست‌وجوی تحول باشد. ضمن آنکه آن چارچوب‌های سنتی و اصلی را حفظ کند تا به پرسش‌های جدید

که از غرب هم وارد شده است، پاسخ بدهد. یک ضرورت آشنایی با فلسفه اسلامی معاصر هم به سال‌های اخیر بازمی‌گردد، یعنی وقوع انقلاب اسلامی ایران. بالطبع شکل‌گیری نظام اسلامی اقتضا می‌کند که برای پرسش‌های امروز زندگی بشر پاسخ‌هایی داشته باشیم. پرسش‌هایی که در گذشته مطرح نبوده است؛ در حوزه سیاست، تعلیم و تربیت و در حوزه مسائل اجتماعی و بین‌المللی. بنابراین اگر می‌خواهیم در این دنیایی که مناسبات و علم جدید وجود دارد زندگی کنیم، نمی‌توانیم به پرسش‌ها و وضعیت جدید بی‌تفاوت باشیم از حیث مواجهه با غرب و شکل‌گیری انقلاب اسلامی از عوامل مهمی هستند که در ایجاد یک گرایش و رویکرد جدید به فلسفه اسلامی پدیدار شد.

فلسفه در ایران معاصر-۲

غلامحسین دینانی

غلامحسین دینانی، حکیم و فیلسوف شهیر ایرانی و متولد اصفهان است. وی استاد بازنشسته گروه فلسفه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران است و درسگفتارهایش در موسسه حکمت و فلسفه ایران همچنان پررونق برگزار می‌شود. دینانی در طول سال‌های فعالیت خود کتاب‌های گوناگونی را به علاقه‌مندان فلسفه ارائه داده است که آخرین کتابی که از او منتشر شده «معای زمان و حدوث جهان» نام دارد که موسسه حکمت و فلسفه ایران آن را منتشر کرده است.

آنجا تفکر فلسفی از یک سو با علم گره خورده است. مثلاً دکارت هم ریاضیدان بود و هم فیلسوف. مساله اصلی فلسفه‌ای که کانت دنبال می‌کرد برخاسته از نگاهی بود که به فیزیک نیوتنی داشت. بنابراین فلسفه‌های مضاف شکل گرفت؛ مانند فلسفه علم، هنر و فلسفه‌هایی که مبنای عمل و زندگی شدند، مانند فلسفه سیاست و اخلاق.

چه نقدهایی به فلسفه‌های غربی وارد است؟ این انتقادهای بیشتر به گرایش‌هایی که به فلسفه غرب و در مکتب‌های فلسفه‌ای وجود دارد، وارد است. مثلاً تفکر الحادی در غرب مانند مارکسیسم مورد انتقاد واقع شده است. در فلسفه غرب، حس‌گرایی افراطی معرفت‌دینی را نادیده می‌گیرد یا بی‌معنی تلقی می‌کند، این‌ها مورد نقد بوده‌اند. به همان میزان گرایش‌های الحادی در کنار این فلسفه‌ها و اندیشه‌ها در فلسفه غرب وجود داشته است مانند فیلسوف اسکاتلندی که فلسفه‌اش به نوعی شکایت‌متهی می‌شود و خود این فلسفه‌های غربی در غرب مورد نقد واقع شده‌اند. در خود فیلسوفانی وجود دارند که فلسفه‌های مادی، شک‌گرایی یا نسبیت‌گرایی را نقد می‌کنند، اندیشه‌های الهی دارند و از این جهت ما با آنها اشتراک نظر داریم اما عمده موضوعی که مورد نقد واقع شده است، در جهان اسلام و غرب اتفاق افتاده است، در واقع شاید بتوان گفت که محصول دو عامل است؛ یک عامل مثبت است و یک عامل منفی.

برخی در این بین معتقد هستند که بین تفکر مادی و علم جدید ارتباط وجود دارد، آیا این ارتباط می‌تواند خدش‌های به فلسفه اسلامی وارد کند یا خیر؟ آنها که این ارتباط را قبول ندارند، علم

ملاحظات درباره متون ملل و نحل اسلامی

کتاب «این و آن: ملاحظات درباره متون ملل و نحل اسلامی» در بنیاد دایره‌المعارف اسلامی نقد و بررسی می‌شود. بیستمین جلسه تقدما این مرکز پژوهشی دوشنبه ششم بهمن ساعت ۱۵ تا ۱۷ به بررسی این کتاب نوشته یوزف فن اس اختصاص دارد. در این برنامه که به همت واحد آموزش این بنیاد برگزار می‌شود، محمد سردانی به بررسی این کتاب خواهد پرداخت. علاقه‌مندان برای شرکت در این برنامه می‌توانند به نشانی تهران، خیابان فلسطین شمالی، پلاک ۳۸۲، بنیاد دایره‌المعارف اسلامی، ساختمان شماره ۲، اتاق جلسات مراجعه کنند.

سابقاً فلسفه اسلامی شامل چه گرایش‌هایی می‌شد و فلسفه اسلامی دوران معاصر از چه زمانی پدیدار شد؟

فلسفه اسلامی معاصر در واقع دنباله‌روی فلسفه سنتی است، اما همراه با تغییرات مختصر معضای زمان. ما معمولاً فلسفه معاصر در ایران را به نیم‌قرن اخیر اختصاص می‌دهیم زیرا بیشترین فعالیت‌ها در این زمینه در نیم‌قرن اخیر در ایران رخ داده است. عمدتاً گرایش حاکم و غالب در فلسفه اسلامی در ایران کنونی گرایش صدارایی است. یعنی فیلسوفان ما عمدتاً شارحان و مفسران فلسفه ملاصدرا هستند. البته گاهی ممکن است افرادی در گوشه و کنار باشند که گرایش آنها مشایی باشد، اما آنها جریانی را تشکیل نمی‌دهند، بلکه جریانی که امروز در ایران فلسفه اسلامی را تعقیب می‌کند، همان جریان صدارایی است.

در خود گرایش صدارایی می‌توان دو گروه و جریان را تا حدی از هم متمایز کرد. یک گروه و افراد سنتی‌تر هستند که بیشتر به شرح و تفسیر فلسفه ملاصدرا می‌پردازند، گروه دیگری که چشمی به نوآوری و

تجدید نظر دارند می‌گویند که فلسفه‌ای را گسترش بدهد و مباحث جدیدی را وارد فلسفه اسلامی بکند. اما با همان اساس فلسفه ملاصدرا که به آنها فیلسوف نو صدارایی هم گفته می‌شود، یعنی اصول، چارچوب و تفکرشان صدارایی است و آنها تلاش می‌کنند که عرصه‌های جدیدی را در فلسفه باز کنند، مثلاً وارد فلسفه‌های مضاف شوند. اینها فلسفه‌هایی هستند که از غرب آمده است و با رویکرد اسلامی وارد این فلسفه‌ها شده‌اند. این فلسفه‌ها جدید هستند و در گذشته نبوده‌اند.

ورود فلسفه غربی به ایران چه اثراتی بر فلسفه اسلامی داشته است؟ از آنجا که ما ترجمه کاملی از آثار کلی و کلاسیک فلسفه غرب در دست نداریم

فلسفه در ایران معاصر-۱

سیدحسین نصر

نصر مشهورترین فیلسوف زنده مسلمان و یکی از متفکران سنت‌گراست. او که در تهران به دنیا آمده است، اکنون رئیس بخش مطالعات اسلامی دانشگاه جورج واشنگتن است. از او کتاب‌های زیادی به زبان انگلیسی منتشر و به چندین زبان دنیا از جمله فارسی ترجمه شده است.

روابط عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خرمشهر

پژوهش‌های تازه حوزه مطالعات قرآنی در غرب به بازار می‌آید

قرآن از دیدگاه غریبان

«مطالعات قرآنی در غرب» از آن دست عنوان‌هایی است که هر قرآن‌پژوهی را به خود جلب می‌کند. حوزه‌ای که در طول سال‌های قرن بیستم در غرب با رویکردی ویژه آغاز شد و همچنان نیز ادامه دارد. مساله‌ای که مانند هر پدیده دیگر علمی و انسانی در جهان ما، ثمره‌طور و تحول سده‌ها و دهه‌های گذشته است. هرچند که جریان مطالعات اسلامی در غرب از اواسط قرن نوزدهم مستقل شد و فارغ از ملاحظات کلیسا و انگیزه‌های قرون وسطایی به شناخت اسلام و کتاب مقدس مسلمانان پرداخت اما نقطه اوج آن در دو یا سه دهه اخیر با انتشار پژوهش‌های کاربردی در این زمینه به وقوع پیوست. مطالعات قرآنی در غرب امروز به مثابه یک زمینه مستقل و تمام‌عیار پژوهشی مجموعه‌ای متنوع و متنکر است. انتشار مجموعه دایره‌المعارف قرآن در سال‌های آغازین قرن بیست و یکم در لیدن هلند، انتشار نشریه‌ای مختص مطالعات قرآنی از حدود ۱۵ سال پیش در لندن، اختصاص مجموعه‌های خاص در موسسات انتشاراتی بزرگ آمریکا و اروپا به مطالعات قرآنی، برگزاری مرتب همایش‌ها و سمینارهای سالانه و دوسالانه در غرب و نظایر اینها از جمله مهم‌ترین شواهد بر این مدعاست.

اما آنچه در این راه برای عرصه پژوهش در ایران مفید واقع شد ورود جمعی از مترجمان قرآن‌پژوه به این حوزه برای ایجاد تحول در مطالعات قرآنی و برای پررابط و مفیدتر کردن پژوهش‌ها بود. از حدود هفت سال پیش ترجمه مجموعه «دایره‌المعارف قرآن» آغازی بر این فرآیند بود. این اثر مجموعه‌ای پنج جلدی است که در سال‌های آغازین قرن بیست و یکم به قلم گروهی بزرگ از محققان غربی و مسلمان به زبان انگلیسی انتشار یافته است. جلد‌های اول و دوم ترجمه این مجموعه به همت انتشارات حکمت منتشر شده است. مجموعه‌ای که مهرداد عباسی یکی از چهار ویراستار فارسی آن در گفت‌وگو با خبرگزاری ایکن‌ا خبر از انتشار جلد سومش در نمایشگاه کتاب سال آینده می‌دهد. «دایره‌المعارف قرآن» اثری مرجع را رویکردی آکادمیک و مطابق با معیارهای بین‌المللی در حوزه مطالعات قرآنی است و چکیده‌ای از دستاوردهای حدود یکصد و پنجاه سال قرآن‌پژوهی غریبان را در دسترس پژوهشگران و علاقه‌مندان رشته‌های علوم انسانی و اجتماعی قرار می‌دهد. این مجموعه با ویراستاری حسین خندق‌آبادی، مسعود صادقی، مهرداد عباسی و امیر مازیار به فارسی ترجمه و منتشر شده است.

پس از ورود به این حوزه انتشارات حکمت مجموعه مهم دیگری را نیز روانه بازار نشر کرد. مجموعه با عنوان «مطالعات قرآن و حدیث» که فرآیند ترجمه آن از دو سال پیش آغاز شده و اکنون مهرداد عباسی که دبیری و ویراستاری این مجموعه را برعهده دارد، از انتشار دو جلد باقیمانده‌اش خبر می‌دهد. مجموعه «مطالعات قرآن و حدیث» مجموعه‌ای پنج جلدی است که بنا دارد بازتابنده مطالعات آکادمیک غربی در موضوعات مرتبط با قرآن و حدیث باشد. تاکنون سه کتاب از این مجموعه منتشر شده است؛ جلد اول این مجموعه با عنوان «هیافت‌هایی به قرآن» زیر نظر جرالد هاویتینگ و عبدالقادر شریف منتشر و به کوشش و ویرایش مهرداد عباسی به فارسی برگردانده شده است. «هیافت‌هایی به قرآن» مجموعه‌ای است از مقالات تحقیقی قرآن‌پژوهان مختلف، شامل سه بخش «جنبه‌هایی از سبک و محتوای قرآن»، «جنبه‌هایی از تفسیر سنتی و جدید قرآن» و «قرآن و تفسیر در بافتی گسترده‌تر». دومین جلد این مجموعه با نام «شفاهی و مکتوب در نخستین سده‌های اسلامی» نوشته کریگور شولر است و نصرت‌نیل‌ساز آن را به فارسی ترجمه کرده است. این پژوهش خواندنی درباره مساله نقل شفاهی یا

کتابت در قرون ابتدای اسلام است. «قرآن و زن: بازخوانی متن مقدس از منظر یک زن» نوشته آمنه وود سومین کتاب از مجموعه «مطالعات قرآن و حدیث» است. مطالعات زنانه‌نگر با فمینیستی درباره قرآن و اسلام از حوزه‌هایی است که به‌طور معمول مورد توجه متجددان و به‌ویژه بانوان است. این کتاب با ترجمه اعظم پویا و معصومه آگاهی به فارسی منتشر شده و در اصل رساله دکتری آمنه وود، آمریکایی نوسلمان آفریقایی تبار است.

از تاریخ‌گذاری حدیث و کتاب تاریخ‌های به تاریخ تفسیر قرآن

اکنون مهرداد عباسی دبیر این مجموعه از انتشار دو کتاب تازه این مجموعه یعنی «تاریخ‌گذاری حدیث: روش‌ها و نمونه‌ها» مجموعه مقالات گروهی از محققان، به کوشش و ویرایش سیدعلی آقایی و «هیافت‌هایی به تاریخ تفسیر قرآن» مجموعه مقالات ویراسته اندرو ربین، به کوشش و ویرایش مهرداد عباسی خبر داده است.

روابط عمومی دانشگاه آزاد اسلامی شبستر

روابط عمومی دانشگاه آزاد اسلامی شبستر